

www.darzkopibasinstituts.lv

2024

AUGĻUKOKU, OGULĀJU UN DĀRZEŅU SELEKCIJA DĀRZKOPĪBAS INSTITŪTĀ

SATURA RĀDĪTĀJS

Ievads

02

Ābeles

04

Saldie ķirši

56

Avenes

88

Ziemas ķiploki

100

Bumbieres

38

Aprikozes

66

Upenes

95

Ģimenes sīpoli

102

Plūmes

48

Krūmcidonijas

76

Melones

98

Kontakti

104

IEVADS

Dārzkopības institūtā (DI) šobrīd selekcija tiek veikta **8 augļaugu sugām**: ābelēm, bumbierēm, plūmēm, ķiršiem, krūmcidonijām, avenēm, upenēm, aprikozēm un 3 dārzeņu sugām: kiplokiem, ģimenes sīpoliem, melonēm. Kaut gan galvenais akcents ir komercaudzēšanai piemērotu šķirņu izveide, selekcionāri strādā arī ar nišas kultūraugu sugām, jo pēc tām ir liels piemājas dārzu īpašnieku pieprasījums, un tās klimata izmaiņu rezultātā nākotnē var klūt par komerckultūrām. Pateicoties ilggadīgam introdukcijas darbam, kā arī plašai ģenētisko resursu kolekcijai un selekcijas iestrādnēm, mūsu selekcionāriem ir iespējams veidot mainīgam klimatam piemērotas dārzaugu šķirnes. Katras sugas selekcijai ir savi uzstādījumi, **bet galvenais mērķis jauno šķirņu izveidē ir piemērotība audzēšanas reģionam un mainīgajiem klimatiskajiem apstākļiem.**

Nemot vērā Eiropas Zaļā kursa prasības un būtisko augu aizsardzības līdzekļu samazinājumu tuvākajos gados, **slimībzturība** ir galvenā prioritāte visu kultūraugu selekcijā. Izmantojot molekulārās tehnoloģijas un biotehnoloģijas, varam paātrināt selekcijas procesu, veicot priekšselekciju. Šo iespēju rezultātā ir izdevies radīt kraupja izturīgas ābeļu

šķirnes, taču, mainoties klimatam, pielāgojas arī augu slimību izraisītāji, veidojot arvien jaunas rases, tāpēc darbs jāturbina, jo īpaši, domājot par bioloģisko lauksaimniecību. Ar Zemkopības ministrijas finansējumu selekcijas programmai, ir iespējams strādāt pie plaša šķirņu klāsta izveides.

DI izveidotas un reģistrētas vairāk nekā 80 šķirnes, bet to aizsardzības nepieciešamība tiek regulāri pārskatīta. Lēmums par konkrētas šķirnes aizsardzības uzturēšanu tiek pieņemts, nemot vērā kokaudzētavu un audzētāju pieprasījumu. 2024. gadā uz DI vārda reģistrētas un tiek aizsargātas 40 šķirnes, t.sk. 9 šķirnes Belģijā, Lietuvā un Zviedrijā. Šobrīd 30 šķirnes iesniegtas reģistrācijai un iziet testu Polijā

(https://www.vaad.gov.lv/lv/latvijas-aizsargato-auguskirnu-saraksts?utm_source=https%3A%2F%2Fregistri.vaad.gov.lv%2F).

Lai šīs šķirnes pavairotu, kokaudzētavām ar DI jāslēdz licences līgums (vairāk informācijas:
<https://www.dobelescerini.lv/lv/skirnes>).

Pateicoties ilggadējām iestrādēm un finansiālām iespējām, 2023. gads bijis īpaši ražīgs: sagatavotas un iesniegtas reģistrācijai **14 augļu koku, ogulāju un dārzeņu šķirnes**: ābeles ‘Juris’ un ‘Valentino’, krūmcidonijas ‘Jānis’ un ‘Silvija’, aprikozes ‘Dimaija’ un ‘Evelīna’, avenes ‘Anete’, bumbieres ‘Elīna’ un ‘Rūdolfs’, saldie ķirši ‘Ināra Tetereva’ un ‘Ruisa’, ģimenes sīpoli ‘Vidzemes Sārtais’, ziemas kiploki ‘Cīravas’, melones ‘Solo’.

komentārs:

Šobrīd selekcijas darbs Dārzkopības institūtā tiek veikts ZM finansētas programmas “Selekcijas materiāla izstrādei, lai veicinātu konvencionālo, integrēto un bioloģisko lauksaimniecības kultūraugu audzēšanas tehnoloģiju ieviešanu” ietvaros.

Šajā brošūrā esam apkopojuši informāciju par DI radītajām šķirnēm, kas veidotas komercaudzēšanai. Taču, tā kā Latvijas dažādos reģionos klimatiskie apstākļi ievērojami atšķiras, DI zinātnieki ir ļoti ieinteresēti **savu šķirņu pārbaudē komercsaimniecībās, atšķirīgos agroklimatiskajos apstākļos**.

Šāda sadarbība ir bijusi ar atsevišķām saimniecībām vairāku LAP Sadarbības projektu ietvaros iepriekšējā ES fondu plānošanas periodā.

Lai veicinātu mūsu izveidoto šķirņu audzēšanu, piedāvājam saimniecībām pasūtīt DI selekcionēto šķirņu stādus ar atlaidi un nodrošinām bezmaksas konsultatīvo atbalstu pirms stādījuma ierīkošanas par vietas izvēli un sagatavošanu, kā arī pēc iestādīšanas divus gadus turpinām konsultatīvo atbalstu par stādījuma kopšanu.

Par šādu sadarbības iespēju aicinām sazināties ar mums pa e-pastu: info@lathort.lv

ĀBELES

LAI ĀBELĒM IEGŪTU LABU, REGULĀRU RAŽU:

- dārzam ir jāizvēlas piemērota vieta, jāizvairās no ieplakām, un nedrīkst pieļaut ūdens uzkrāšanos arī mikroieplakās;
- pirms stādīšanas veicami augsnes pamatielabošana ar zaļmēslojuma augiem, kaļķosanu, pamatmēslošana, daudzgadīgo nezālu ierobežošanu u.c.);
- dārzā jānodrošina augu aizsardzības pasākumi ar atlautajiem augu aizsardzības līdzekļiem, atbilstoši bioloģiskajiem un integrētajiem dārziem

IZVĒLOTIES ŠĶIRNI, TAI JĀBŪT:

- konkrētā apvidū ziemcietīgai;
- slimību izturīgai, jo sevišķi bioloģiskajos dārzos;
- piemērotai izvēlētajai dārza sistēmai (stādīšanas attālumi, vainaga veidošanas paņēmieni) un audzētāja tehnoloģiskajām iespējām, izvēloties arī atbilstošu potcelmu;
- piemērotai plānotajam izmantošanas veidam (desertam vai pārstrādei, uzglabāšanai, transportēšanai uz tirdzniecības vietām u.c.).

IZVĒLOTIES POTCELMU, TAM JĀBŪT:

- piemērotam konkrētiem augsnes un augšanas apstākļiem;
- **ziemcietīgam**
- tādam, kas neveido daudz sakņu atvašu;
- piemērotam konkrētai šķirnes – potcelma kombinācijai un dārza sistēmai.

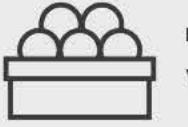

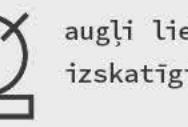
šķirne: 'Dace'

loti
ātrražīgs

nogatavojas:
vidēji agri

augļi lieli
izskatīgi

Koks viegli veidojams, loti ātrražīgs, ražo labi un katru gadu, augļi daļēji pašizretinās. Augums vidējs, bet, ātri sākot ražot, tas apsīkst. Tāpēc pirmajos 1-2 gados auglaizmetņi jāizplūc, līdz izveidojas labi zarots vainags. Regulāri veicama vainaga atjaunošana. Labi ražo uz dažādiem potcelmiem. Uz maza auguma potcelma, koki izvietojami ciešāk, pat līdz 1 m koku no koka.

Augļi lieli, izskatīgi, izlīdzināti. Virskrāsa sarkana ar stipru gaišu apsarmi, maz apgaismotiem augļiem izteikti lieli, pelēcīgi punkti uz gaiši dzeltenas pamatkāras. Garša saldskāba, loti laba. Mīkstuma stingrums vākšanas gatavībā $6\text{--}8 \text{ kg}\cdot\text{cm}^{-2}$, Brix[°] 11-14, skābe 0,5-0,8 %.

Vācam i vidēji agri, nedaudz vēlāk par šķirni 'Auksis'. Glabājas 3-4 mēnešus parastā glabātavā.

Foto: šķirnes 'Dace' koks, augļi

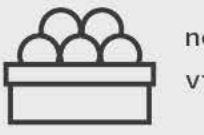

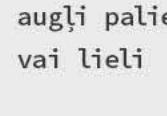
šķirne: 'Gita'

ražo
bagātīgi,
regulāri

nogatavojas:
vidēji agri

augļi palieli
vai lieli

Koks aug spēcīgi, vainags plats, bet viegli veidojams. Ražot sāk ātri un ražo bagātīgi, ražo regulāri. Augļi daļēji pašizretinās, tomēr ieteicama papildu normēšana, jo zari zem augļu svara var lūzt. Vecākiem kokiem uz maza auguma potcelmiem vainags var sabiezināties, jo zari nolikst. Noēnotie augļi vāji krāsojas, tāpēc nepieciešama vainaga izgaismošana. Labi ražo uz dažadiem potcelmiem. Uz maza auguma potcelmiem ieteicams stādīšanas attālums starp kokiem 1,5–2 m, uz ļoti maza auguma 1,3 m, uz vidēja auguma potcelma piemērots stādīšanas attālums rindā 2,5 m.

Augļi palieli vai lieli, ar tumši sarkanu virskrāsu, pamatkārāsa zaļgandzeltena vai dzeltena, augļiem gaiša apsarme. Mīkstums sulīgs, saldkābs, garšīgs. Brix° 11–14 %, titrējamā skābe 0,6–0,85 %. Vākšanas gatavībā mīkstums stingrs, bet vēlāk kļūst irdens.

Foto: šķirnes 'Gita' koks, augļi tuvplānā

Vācami vidēji agri, reizē ar šķirni 'Auksis'. Glabājas 2–3 mēnešus parastā glabātavā, labi glabājas UL0. Ieteicama dalīta vākšana, jo, vācot visus ābolus reizē, var tikt bojāti augļzari, daļa augļu var nobirt, citiem vēl stingri turoties zaros. ļoti gatavi augļi transportā jutīgi.

Kraupja izturīga šķirne (gēns Vf/Rvi6), izturība pret puvēm vidēja.

Ieteicama integrētai audzēšanai un bioloģiskiem dārziem.

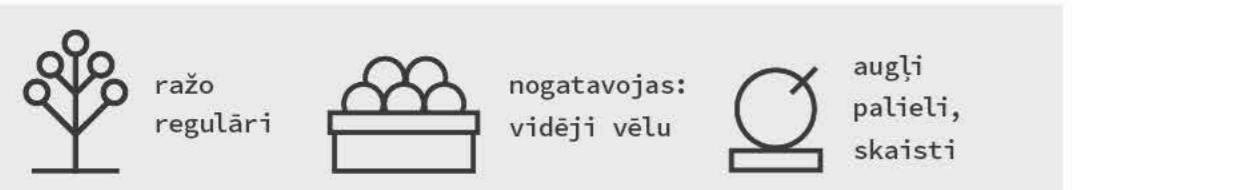
komentārs:

Šķirne izceļas ar ikgadējām bagātīgām ražām, taču vērtējums dažados komercdārzos pretrunīgs. Galvenā problēma ir tā, ka vākšanas laiks sakrit ar šķirni 'Auksis'.

šķirne: 'Edite'

Koks vidēja auguma, vainagam tieksme atkailināties. Ražot sāk ātri, lēns ražas kāpums, **ražo regulāri**, ražas vidējas. **Augļi daļēji pašizretinās, normēšana nav ieteicama**, jo tas tikai samazinās ražas apjomu. Nav ieteicams lielāks sabiezīnājums dārzā kā 1,5 m starp kokiem uz maza auguma potcelmiem un 2,5 m uz vidēja auguma potcelmiem.

Augļi palieli, ļoti skaisti - ar vidēji vai tumši sarkanu virskrāsu, pamatkrāsa dzeltena. Mīkstums dzeltenīgs, nereti sārtojas, saldkābs, garšīgs, vākšanas laikā skābens. Mīkstuma stingrums 5,5-7,5 kg·cm⁻², Brix°12-14, skābe 0,5-0,8 %.

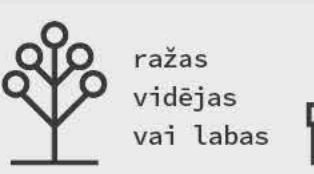
Vācami vidēji vēlu, reizē ar 'Lobo'. Glabājas 4-5 mēnešus parastā glabātavā. Glabāšanās beigās augļiem brūnē miza, tos ieteicams realizēt līdz februārim.

Foto: šķirnes 'Edite' koks, augļi, auglis tuvplānā

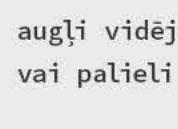

šķirne: 'Monta'

nogatavojas:
vēlu

augļi vidēji
vai palieli

Koks paliela auguma, vainagam tieksme atkailināties. Ražot sāk vidēji ātri, ražas vidējas vai labas, ar tieksmi uz periodiskumu. Lai panāktu labu augļu lielumu, augļaizmetni jānormē, bet vainagam apgriežot jāuzturi spēcīgi pieaugumi.

Augļi vidēji vai palieli, ar košu tumši sarkanu virskrāsu, pamatkrāsa dzeltena. Ražu neretinot, augļi pasīki. Mīkstums saldkābs, stingrs un kraukšķīgs. Vākšanas gatavībā šķīstošā sausna Brix° 12,5, lietošanas gatavībā – Brix°13-14, stingrums $8,4 \text{ kg} \cdot \text{cm}^{-2}$, skābe 0,5-0,7 %, stingrums $6-7 \text{ kg} \cdot \text{cm}^{-2}$. Augsts polifenolu saturs: $170 \text{ mg} \cdot 100\text{g}^{-1}$.

Vācam i vēlu, apmēram reizē ar 'Spartan'. **Glabājas** (pie $2-3^\circ\text{C}$) līdz pavasarim, **6-7 mēnešus**. Lietošanas gatavību sasniedz pēc 2-3 mēnešu uzglabāšanas.

Foto: šķirnes 'Monta' augļi

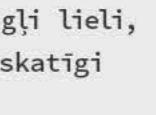
šķirne: 'Roberts'

ražo ātri,
vidēji labi
vai labi

nogatavojas:
pakāpeniska

augļi lieli,
izskatīgi

Koks vidēja auguma, vainags parets, ražo ātri, vidēji labi vai labi, pārgadus. Lai panāktu labāku ražību, skeletzari jāatliec horizontāli, jāīsina gala vasas.

Augļi lieli vai ļoti lieli, **skaisti, tumši purpursarkani**. Mīkstums saldkābs, ar labu garšu. Ja augļi ienākušies kokā, tie ļoti garšīgi, īpaši pēc siltām vasarām.

Vācami pakāpeniski no augusta beigām, tikai pilnīgi gatavi augļi. Var uzglabāt 2-3 mēnešus.

Foto: šķirnes 'Roberts' augļi un ziedi

Kraupja izturīga šķirne (gēns Vf/Rvi6), maz cieš arī no citām slimībām.

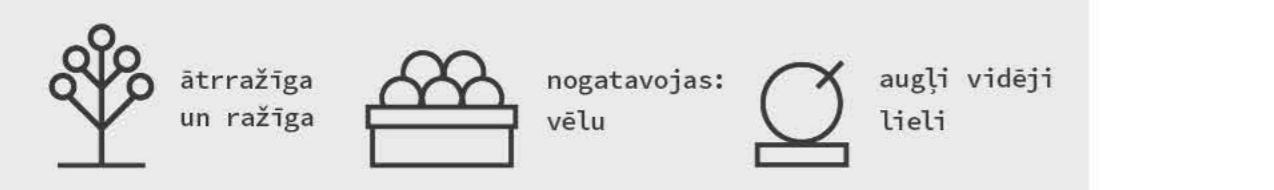
Ieteicama integrētai audzēšanai un bioloģiskiem dārziem, kur audzē augļus agrai realizācijai.

komentārs:
Šķirne komercdārzos stādīta maz samērā agrā ienākšanās laika dēļ.
Labi rezultāti bijuši Ziemeļlatgalē.

šķirne: 'Felicita'

Koks vidēja auguma, vainags izplests, parets, samērā viegli veidojams. Šķirne ātrražīga un ražīga, ar tieksmi uz periodiskumu. Labam augļu lielumam jānormē augļaizmetņi.

Augļi vidēji lieli, izlīdzināti, purpursarkani, pamatkārsa gaiši dzeltena. Mīkstums aromātisks, ar harmonisku saldkābu garšu. Augsts cukuru un skābju saturs: Brix°16,8, skābe 1,56%; stingrums vidējs: 5,4 kg·cm⁻².

Vācami vēlu, septembra beigās – oktobra sākumā, kokā noturīgi. Lietojami jau novembrī, bet glabājas līdz janvārim – martam. Nokavējot vākšanu, attīstās puves (līdzīgi 'Forelei').

Foto: šķirnes 'Felicita' koks, augļi tuvplānā

Kraupja izturīga šķirne (gēns Vf/Rvi6), pret puvēm vidēji izturīga. Glabāšanas beigās cieš no lenticeļu plankumainības.

Pārbaudot Nīderlandē, atzīmēta augsta izturība pret vēzi.

Ļoti laba ziemcietība.

komentārs:

Izceļas ar ziemcietību, kraupja un vēža izturību, gardiem augļiem, bet iespējamas glabāšanās slimības. Nepieciešami plašāki novērojumu komercdārzos integrētā un bioloģiskā audzēšanā.

02

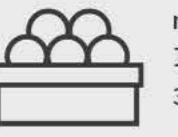
03

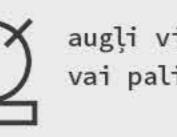
šķirne: 'Inta'

ražo labi
vai ļoti
labi

nogatavojas:
IX 2.,
3. dekāde

augļi vidēji
vai palieli

Koks vidēja auguma, viegli veidojams. Ražo labi vai ļoti labi, ar tieksmi uz periodiskumu. Ja raža bagāta, augļaizmetnī jānormē.

Augļi vidēji vai palieli, izskatīgi, vidēji izlīdzināti. Virskrāsa koši sarkana vai tumši sarkana, pamatkrāsa dzeltena vai zaļgandzeltena. Mīkstums aromātisks, sulīgs un kraukšķīgs, saldskābs, ar labu vai ļoti labu garšu. Brix° 12,3-13,0 (līdzīgi 'Auksim'), skābes 0,46-0,6 %. Cukura-skābes attiecība augsta: 21,7-26,7. Visai augsts kopējais polifenolu saturs - 93-141 mg·100 g⁻¹, kas palielina augļu uzturvērtību.

komentārs:

Izceļas ar izskatīgiem, sulīgiem un kraukšķīgiem augļiem. Nepieciešami plašāki novērojumu komercdārzos integrētā audzēšanā.

Foto: šķirnes 'Inta' koks, augļi

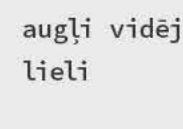
šķirne: 'Juris'

ražo ļoti
labi

nogatavojas:
vēlu

augļi vidēji
lieli

Koks vidēja auguma, viegli veidojams. Ražot sāk pavēlu, tad ražo ļoti labi, ar tieksmi uz periodiskumu. Labam augļu lielumam vēlama augļaizmetņu normēšana. Ieteicami maza auguma potcelpmi, uz kuriem koki sāks ātrāk ražot.

Zied vēlu, maz cieš salnās.

Augļi vidēji lieli, izlīdzināti, purpursarkani. Mīkstums aromātisks, salds ar nelielu skābumu, sulīgs. Mīkstuma stingrums vidējs: 4-5 kg·cm⁻², Brix°12, maz skābju: 0,3%.

Foto: šķirnes 'Juris' koks, augļi

Vācam i vēlu, oktobra sākumā, glabājas līdz februārim-martam.

Glabājot ilgāk, maz pūst, bet garša kļūst pliekana.

Kraupja izturība vidēja vai laba, pret puvēm izturīga.

Augsta ziemcietība, t.sk. Ziemeļvidzemē (Malnavā).

komentārs:

Izceļas ar ziemcietību un vēlu ziedēšanu, labu augļu kvalitāti, bet samērā vēlražīga. Nepieciešami plašāki novērojumu komercdārzos integrētā audzēšanā, īpaši vietās, kur svarīga šķirnes ziemcietība.

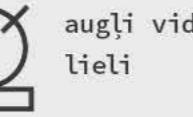
šķirne: 'Lora'

ātrražīga
un ražīga

nogatavojas:
vēlu

augļi vidēji
lieli

Koks maza auguma, viegli veidojams. Ātrražīga, ražīga (15–20 kg/koka uz B9), ražo samērā regulāri. Labam augļu lielumam augļaizmetņi obligāti jānormē. Ieteicami maza un vidēja auguma potcelmi, jo uz sēklaudžu potcelmiem augļi var kļūt sīki.

Augļi vidēji lieli, neretinot pasīki, izlīdzināti, koši sarkani vai tumši sarkani. Mīkstums saldskābs, ar labu garšu. Labs bioķīmiskais sastāvs: Brixo 12,5–16,5, skābe 0,7%, stingrums vidējs: 4,5–5,5 kg·cm⁻², polifenoli 117 mg·100 g⁻¹.

komentārs:

Izceļas ar augstražību un nelielu koka augumu, slimībuzturību, labu glabāšanos un kvalitāti, ja augļaizmetņi retināti. Nepieciešami plašāki novērojumu komercdārzos integrētā un bioloģiskā audzēšanā.

Foto: šķirnes 'Lora' koks, augļi, auglis tuvplānā

02

03

šķirne: 'Valentino'

Koks vidēja auguma, viegli veidojams. Ātrražīga, bet lēns ražas kāpums, tieksme uz periodiskumu.

Zied agri, bet samērā izturīga salnās.

Augļi palieli vai lieli, izlīdzināti, izskatīgi, virskrāsa sarkana, pamatkārāsa dzeltena. Mīkstums salds ar nelielu skābumu, ļoti garšīgs. Brix° 14, maz skābju: 0,3%, daudz polifenolu: 140,8 mg·100g⁻¹.

Foto: šķirnes 'Valentino' koks, augļi, auglis tuvplānā

komentārs:

Izceļas ar augstu augļu kvalitāti un slimībuzturību, bet ražība vidēja. Varētu realizēt par augstāku cenu kā deserta ābolu. Nepieciešami plašāki novērojumu komercdārzos integrētā un bioloģiskā audzēšanā.

šķirne: H-1-07-36 (Inara)

Šķirnes kandidāte.

Koks vidēja auguma, viegli veidojams, ražo ātri un labi.

Augļi vidēji lieli, koši sarkani ar dzeltenu pamatkrāsu, stingri, saldskābi ar salduma pārsvaru, garšīgi, kraukšķīgi. Labs bioķīmiskais sastāvs: Brix° 14-15, skābe 0,4%, polifenoli 129-158 mg·100g⁻¹. Mīkstums vācot ļoti stingrs: 10 kg·cm⁻², pēc glabāšanas 5 kg·cm⁻².

vācamī:
IX beigās,
X sākumā

augļi vidēji
lieli

Foto: H-1-07-36 (Inara) koks, augļi

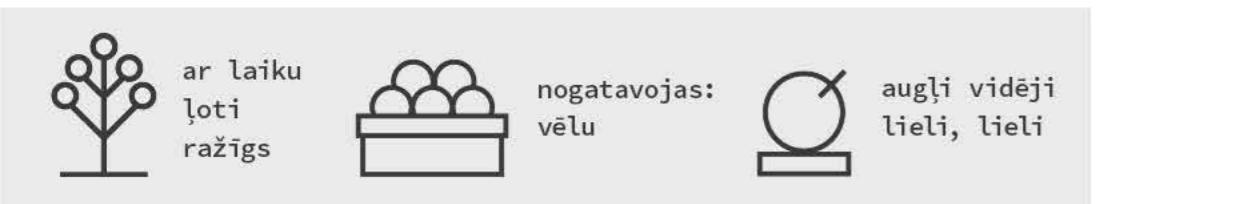
02

03

šķirne: H-7-97-38 (Inalina)

Šķirnes kandidāte.

Koks liela auguma, ar pastāvu vainagu, ražas pieaug pamazām, ar laiku ļoti ražīgs. Ieteicami maza auguma potcelmi.

Augļi vidēji lieli vai lieli, koniski, daļa zvanveida. Pamatkrāsa dzeltena, virskrāsā saplūstošs sarkans vai brūngans svītrojums. Sevišķi saldi, bez skābuma. Augsts šķīstošās sausnas saturs: Brix° 14,8-16,3, ļoti maz skābes: 0,17%, stingrums vidējs: 4,1-4,6 kg·cm⁻². Glabājot skābes, saturs samazinās līdz 0,13%.

Foto: H-7-97-38 (Inalina) koks, augļi

Vācami vēlu, septembra beigās vai oktobra sākumā, kad augļos sasniegts maksimālais cukuru saturs. Glabājas līdz martam vai ilgāk. Vācot par agru vai glabājot par ilgu, garša būs pliekana.

Kraupja izturība vidēji laba, izturīga pret puvēm.

komentārs:

Saldo augļu cienītājiem.

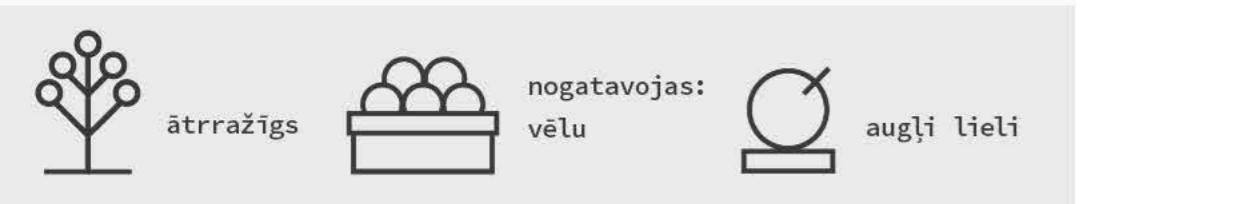
Nepieciešami plašāki novērojumu komercdārzos integrētā audzēšanā.

šķirne: H-8-97-4 (Raivo)

Foto: H-8-97-4 (Raivo) augļi

Šķirnes kandidāte.

Koks spēcīga auguma, ar paretu, platu vainagu, ātrražīgs, ražīgs, ar tieksmi uz periodiskumu. Augļi daļēji pašizretinās. Ieteicami maza auguma potcelmi.

Augļi lieli, izlīdzināti, tumši purpursarkani, pamatkrāsa zaļgandzeltena. Dažos gados virskrāsa nav koša. Mīkstums ļoti garšīgs, salds ar skābumu. Labs bioķīmiskais sastāvs: Brix° 13,5, skābe 0,5%, polifenoli $120 \text{ mg} \cdot 100\text{g}^{-1}$, stingrums vidējs: $4,8 \text{ kg} \cdot \text{cm}^{-2}$.

Vācamī vēlu, septembra beigās vai oktobra sākumā, kad labi nokrāsojušies. Glabājas līdz martam vai ilgāk.

Kraupja izturība vidēji laba, pret puvēm izturība laba.

komentārs:

Izceļas ar augļu lielumu un garšu.

Nepieciešami plašāki novērojumu komercdārzos integrētā audzēšanā.

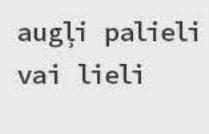
šķirne: H-7-03-17 (Sarmīte)

labi ražo
katru gadu

nogatavojas:
vēlu

augļi palieli
vai lieli

Šķirnes kandidāte.

Koks vidēja vai lielāka auguma, viegli veidojams.
Labi ražo katru gadu, augļi pašizretinās.
Ieteicami maza auguma potcelmi, uz kuriem augļi
būs košāki un agrāk ienāksies.

Augļi palieli vai lieli, ar saplūstošu sārti
svītrainu virskrāsu. Vēsās vasarās virskrāsa var
būt mālaina. Mīkstums saldkābs, stingrs, garšīgs.
Labs bioķimiskais sastāvs - šķistošā sausna
 14° Brix, skābe 0,7%, polifenoli $104 \text{ mg} \cdot 100\text{g}^{-1}$,
mīkstuma stingrums augsts: $9,3 \text{ kg} \cdot \text{cm}^{-2}$.

komentārs:

**Izceļas ar ilgu glabāšanos, slimībīzturību
un regulāru ražošanu. Nepieciešami plašāki
novērojumu komercdārzos integrētā un
bioloģiskā audzēšanā.**

Foto: H-7-03-17 (Sarmīte) koks, augļi

šķirne:

H-3-07-164 (Vizma)

ražo
ātri

un labi

nogatavojas:

vēlu

augļi vidēji

lieli, lieli

Šķirnes kandidāte.

Koks vidēja auguma, viegli veidojams. Ražo ātri un labi.

Augļi uz potcelma B.396 lieli (150–170 g), uz sējeņiem vidēji lieli, ļoti izskatīgi un gardi, saldi ar nelielu skābumu, līdzīgi 'Golden Delicious'. Bagāts bioķīmiskais sastāvs – polifenoli 159–175 mg·100g⁻¹, Brix°14,5–16, skābe 0,7–0,8%. Mīkstums stingrs: 7,5–8 kg·cm⁻², bet miziņa viegli nobružājas. Augsts patēriņtāju vērtējums degustācijās.

komentārs:

Izceļas ar lielisku garšu, taču miziņa jutīga pret nobrāzumiem. Nepieciešami plašāki novērojumu komercdārzos integrētā audzēšanā.

Stādi būs pieejami no 2025. gada, pēc šķirnes iesniegšanas reģistrācijai.

Foto: H-3-07-164 (Vizma) koks, augļi

šķirne:

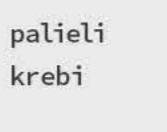
krebu ābele 'Auce'

ražo
bagātīgi,
ik
pārgadus

nogatavojas:
vēlu

palieli
krebi

Koks maza auguma, dekoratīvs – lapas un ziedi sarkanī. Ražo bagātīgi, ik pārgadus.

Augļi – palieli krebi (30–36 mm, 40–45 g), tumši purpursarkani ar sarkanu mīkstumu, sulīgi, ar nelielām miecvielām. Sulai labs izskata un garšas vērtējums, vērtīgs bioķīmiskais sastāvs. Sulas iznākums 55,2%, Brix°15,5, skābe 1,5%, polifenoli 263 mg·100 g⁻¹.

Foto: krebu ābele 'Auce' koks, augļi, auglis tuvplānā

Vācamī vēlu, oktobra vidū, kokā noturīgi. Glabājas 1–2 mēnešus.

Izturīga pret sēnu slimībām.

komentārs:

Pārbaudāma vīna un sidra darīšanai un citiem pārstrādes veidiem.

BUMBIERES

Bumbieru audzēšanā svarīgākais ir nosargāt koku un ražu no kaitīgajiem organismiem (kaitēkļi - pangodiņš; slimības - kraupis, rūsa, iedega), izvēlēties dārza vietai atbilstošas ziemcietības šķirni, vai izmantot stumbrveidotājus, attiecīgo šķirni potējot vainagā!

Lai saglabātu koku ilgāku dzīvotspēju, nepieciešams lietot reģistrētos augu aizsardzības līdzekļus, atbilstoši bioloģiskajiem un integrētajiem dārziem!

IZVĒLOTIES ŠĶIRNI, TAI JĀBŪT:

- piemērotai konkrētiem augšanas apstākļiem;
- **ziemcietīgi** (mazāk ziemcietīgām izmantojams stumbrveidotājs un šķirne potējama vainagā);
- slimību izturīgai;
- ar piemērotu apputeksnētājšķirni (vienāds ziedēšanas laiks)
- ideālā variantā - ar viegli veidojamu vainagu;
- **augļi bez akmens** šūnām, augstu kvalitāti, labi transportējami.

IZVĒLOTIES POTCELMU, TAM JĀBŪT:

- piemērotam konkrētiem augsnes un augšanas apstākļiem;
- **ziemcietīgam**
- tādam, kas neveido daudz sakņu atvases;
- saderīgam ar šķirni - veido labu un stabili saaugumu.

komentārs:

Latvijā biežāk izmantotais bumbieru potcelms ir parastās bumbieres *Pyrus communis* Kazraušu bumbieres brīvās apputes **sēklaudži**, kam ir laba ziemcietība, augsta slimībīzturība, bet tie veido dzeloņainas atvases, lielu koka augumu, salīdzinoši vēlu ražas sākumu

Eiropā kā augumu samazinošu bumbieru potcelmu izmanto īsto cidoniju (*Cydonia oblonga* Mill.), kas samazina koka augšanas sparu, paātrina koka ražošanas sākumu, bet ar nepietiekamu ziemcietību un dažkārt nesaderību ar šķirnēm, tāpēc šobrīd esam uzsākuši pētījumus. par šī potcelma piemērotību mūsu apstākļiem un šķirnēm.

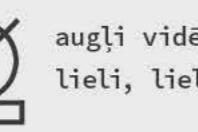
šķirne: 'Rūta'

zied:
vidēji
agri

nogatavojas:
IX 2.,
3. dekāde

augļi vidēji
lieli, lieli

Koks veido vidēji spēcīgu vainagu, ar labu zarojumu, ir viegli veidojams un kopjams. Jauno dzinumu garums vidējs līdz liels. Laba ziemcietība, stumbru un zaru veselība. Pārējā Latvijas daļā vēl maz pārbaudīta. Līdz šim tā visur tikusi audzēta, potēta šķirņu 'Pepi' vai 'Suvenīrs' vainagā. Potējumiem uz potcelma *Cydonia oblonga* jau pirmajā augšanas gadā ļoti slikti rezultāti (slikti pieaug, un vāji aug).

Zied vidēji agri, pilnzieda laiks maija 2.dekāde.

Augļi atkarībā no ražas apjoma vidēji lieli vai lieli (augļu masa 150 - 300 g), bumbierveida, skaisti, ļoti garšīgi (garša saldskāba līdz pat ļoti salda), ar dzeltenzaļu mizas krāsu, vidēji garu kātiņu. Sasniedzot vākšanas gatavību mainās kātiņa krāsa un mizas krāsa kātiņa tuvumā. Augļu lietošanas gatavība vēla vai ļoti vēla (krietni pēc 'Mramornaja'). Augļi samērā izturīgi pret

plaisāšanu un slimībām, labi uzglabājami (pie 0 °C tie uzglabājas līdz pat aprīlim), izcila tirgus prece. Kā rudens, agrās ziemas šķirni, to var paspēt realizēt labā gatavības un garšas kondīcijā.

Ražas vākšanas laiks septembra 2.-3.dekāde. Ražot sāk trešajā gadā pēc potēšanas vainagā. Pie labas agrotehnikas šķirnei augsta izturība pret bumbieru kraupi (ier. *Venturia pyrina*). Bet, ja dārzā specīgi izplatīsies bumbieru kraupis un pangērces, tad tas būtiski ietekmēs veselību. Varētu būt perspektīva audzēšanai bioloģiskajā dārzā.

komentārs:

Audzētāji atzīst par ļoti perspektīvu Zemgalē un Kurzemē, viegli veidojamā vainaga un izcilo augļu dēļ.

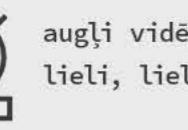
šķirne: 'Lauriņa'

zied:
vidēji
agri

IX 2.,
3. dekāde,
X 1. dekāde

augļi vidēji
lieli, lieli

Koks, šķirni potējot uz stumbrveidotāja, tam izmantojot, piemēram, šķirni 'Suvenīrs', veido samērā spēcīgu, pastāvu vainagu. Zarojas samērā maz. Šķirne audzējama potēta vainagā, lai gan Dobelē jaunā dārzā uz Kazraušu sēklaudžu potcelma stumbru izturība vērtējama kā laba. Ir salīdzinoši ieņēmīgi pret kraupi un jūtīgi pret bumbieru pangērci.

Potējumiem uz potcelma *Cydonia oblonga* jau pirmajā augšanas gadā samērā slikti rezultāti (pieaug labi, bet vāji aug).

Ziedēšanas sākums vidējs, pilnzieds maija 2. dekādē.

Augļi atkarībā no ražas apjoma vidēji lieli vai lieli (augļu masa 150–300 g), izlīdzināti, bumbierveida, saldkābi līdz saldi. Vākšanas gatavībā augļu mizas pamatkrāsa dzeltena ar vieglu vienmērīgu sārtumu, kas aizņem augļa mazāko daļu. Augļiem var būt raksturīgs mizas aprūsinājums,

izteiktāks kausiņa tuvumā. Lietainā laikā rudenī, var plaisāt. Augļi samērā cieti, kraukšķīgi – ēdamī pēc novākšanas; gatavinot lietošanas gatavībā – kustoši, ļoti sulīgi. Augļi glabājami un lietojami līdz februārim. Salīdzinoši maza serdes daļa. Augļa kātiņš vidēji garš. Augļi ir ļoti jutīgi pret skrāpēšanu un sasitumiem. Augļi ļoti labi uzglabājas ($0 - \pm 1^{\circ}\text{C}$) pat līdz martam, aprīlim.

Ražas vākšanas laiks septembra 2., 3 dekāde, oktobra 1.dekāde. Ražot sāk 3. gadā pēc potēšanas vainagā. Vērojams ražošanas periodiskums.

komentārs:

Kurzemes komercdarzros konstatēta laba ziemcietība – turpinot pārbaudi, uzmanība jāpievērš vainaga veidošanai.
Pārējā Latvijas daļā vēl maz pārbaudīta.

šķirne: 'Rūdolfs'

Koks veido vidēji lielu vainagu, ar spēcīgiem zariem un platiem atzarošanās leņķiem. Ātrražīgs, sāk ražot 4.-5. gadā pēc stādīšanas. Ražošanas intensitāte augsta. Zari labi notur smagus auglus, izturīgi pret mehāniskiem bojājumiem. Vainags sabiezinās maz. Jauniem kokiem ieteicams pazemināt galotnes, lai ražojošie koki ir kompakti un viegli veidojami. Pēc līdzšinējiem novērojumiem ziemcietība, stumbru un zaru veselība, izturība pret mizas plaisāšanu un rūsu laba. Izturība pret kraupi dārzā ir samērā laba, bet tomēr audzēšana bez augu aizsardzības līdzekļu izmantošanas augstas tirgus kvalitātes augļu ieguvei nebūs iespējama. Laba saderība ar *Pyrus communis* Kazraušu bumbieres potcelmiem. Zemāka auguma koku iegūšanai iespējams potēt šķirnes 'Pepi' vainagā. Saderība ar augumu samazinošiem potelmiem tiek vērtēta, sākotnējie novērojumi uz *Cydonia oblonga* labi.

Zied vidēji agri, pilnzieds maija 2. dekādē. Augļi atkarībā no ražas apjoma vidēji lieli līdz lieli, koniski līdz strupi, bumbierveida. Lietošanas gatavībā miza no zaļgani dzeltenas kļūst dzeltena.

Foto: šķirnes 'Rūdolfs' augļi

Augļi pievilkīgi, vidējā augļu masa 200-300 g, jauniem kokiem var būt arī lielāka. Mīkstums sulīgs, vidēji smalkgraudains. Var realizēt gan tehniskajā gatavībā, kamēr mīkstums ir jau sulīgs un vēl kraukšķīgs, gan arī nogatavinātus ar puskustošu mīkstumu. Garša salda, bez specifiskām piegaršām. Miza ir bieza, transportējot izturīga. Kokam ir tendence ražot pārbagātīgi, ražība ir augsta. Bez ražas normēšanas ir tendence ražot ķekaros pa 2-3 augļiem, izraisot ražošanas periodiskums, tāpēc jāretina!

Ražas vākšanas laiks septembra 3. dekāde. Glabājami maksimāli līdz novembra beigām, pēc tam augļu kvalitāte sāk pasliktināties. Pēc glabāšanas un lietošanas gatavības laikiem sakrīt ar šķirni 'Mramornaja', bet ir daudz ražīgāka par to, turklāt augļi lietainos rudeņos neplaisā un nepūst.

komentārs:

Augstās ziemcietības dēļ šķirni būtu iespējams audzēt visās Latvijas dārzu vietas, bet tomēr nepieciešami novērojumi komercsaimniecībās.

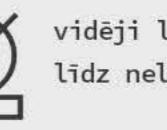
šķirne: 'Elīna'

zied:
vidēji
agri

VIII 2.,
3. dekāde

vidēji lieli
līdz nelieli

Koks veido vidēji spēcīgu, samērā stāvu vainagu. Zarojumam tendenze sabiezināties, tāpēc veidojot, vēlams izvairīties no paņēmieniem, kuri veicina sasteigto dzinumu attīstību no snaudošajiem pumpuriem. Jauniem kokiem vēlama galotņu pazemināšana. Ja to ievēro, ražot sākušiem kokiem vainags ir viegli veidojams. Jauno dzinumu garums vidēji garš līdz garš. Pēc līdzšinējiem novērojumiem ziemcietība augsta, stumbru un zaru veselība laba. Nav novērotas mizas plaisas kā saules un sala iedarbības sekas. Iespējams audzēt kā uz sava stumbra, tā arī potētu skeleta veidotāju vainagā. Izturība pret kraupi dārzā ir samērā laba, tomēr bez augu aizsardzības līdzekļu izmantošanas augstu tirgus preču kvalitāti iegūt nebūs iespējams. Pēc veiktajiem izmēģinājumiem uz dažādiem potcelmiem, tie ir veselīgi un ražīgi dažādos dārzos.

Laba saderība ar *Pyrus communis* Kazraušu bumbieres potcelmiem. Zemāka auguma koku iegūšanai iespējams potēt šķirnes 'Pepi' vainagā. Saderība ar augumu samazinošiem potelmiem tiek vērtēta, sākotnējie novērojumi uz *Cydonia oblonga* ļoti labi.

Foto: šķirnes 'Elīna' koks, augļi

Zied vidēji agri, pilnzieds maija 2. dekādē.

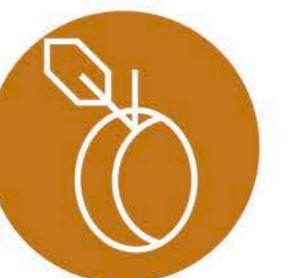
Augļi atkarībā no ražas apjoma vidēji lieli līdz nelieli (augļu masa 150–250 g), strupi, bumbierveida. Augļi lietošanas gatavības fāzē ir skaisti, zaļgani dzelteni, var būt ar sārtu saplūdušu svītrojumu saules pusē. Mīkstums smalkgraudains, sulīgs, vidēji kraukšķīgs. Garša salda, ļoti patīkama, bez specifiskiem aromātiem un piegaršām.

Ražas vākšanas laiks augusta 2.–3. dekāde, vēsās vasarās – līdz septembra 1.dekādei. Augļu lietošanas gatavība vidēji agra, lietojami augustā – septembrī. Vēlams realizēt pakāpeniski uzreiz pēc novākšanas. Augļus iespējams glabāt 1–2 mēnešus, bet dažās sezonās glabāšanas laikā ir novērota mizas brūnēšana. Lai no šī riska izvairītos, ieteicamāk glabāt jūtīgu ābolu šķirņu temperatūras režīmos +2 ... +4°C, kaut arī tas saīsina potenciālo glabāšanas ilgumu. Ražot sāk 3.–4. gadā pēc potēšanas vainagā vai 5.–6. gadā pēc stādīšanas.

komentārs:

Šķirnes labās ziemcietības dēļ to varētu audzēt visās Latvijas dārzu vietas, tomēr pagaidām tā ir vēl maz pārbaudīta, nepieciešami novērojumi komercsaimniecībās.

PLŪMES

LAI PLŪMĒM IEGŪTU LABU, REGULĀRU RAŽU:

- dārzam ir jāizvēlas piemērota vieta;
- rūpīgi jāsagatavo augsne (daudzgadīgo nezāļu iznīcināšana, priekšaugi, zaļmēslojums, kaļķošana, pamatmēslošana, u.c.);
- obligāti jānodrošina augu aizsardzības pasākumi pret tinēju un puvi ar atļautajiem augu aizsardzības līdzekļiem, atbilstoši bioloģiskajiem un integrētajiem dārziem!

IZVĒLOTIES ŠĶIRNI, TAI JĀBŪT:

- piemērotai konkrētiem augšanas apstākļiem;
- ziemcietīgai;
- slimību izturīgai;
- ar piemērotu apputeksnētājšķirni (vienāds ziedēšanas laiks);
- ideālā variantā - ar viegli veidojamu vainagu;
- piemērotai konkrētam izmantošanas veidam (desertam, uzglabāšanai, pārstrādei, transportēšanai u.c.).

IZVĒLOTIES POTCELMU, TAM JĀBŪT:

- piemērotai konkrētiem augšanas apstākļiem;
- ziemcietīgai;
- slimību izturīgai;
- ar piemērotu apputeksnētājšķirni (vienāds ziedēšanas laiks);
- ideālā variantā - ar viegli veidojamu vainagu;
- piemērotai konkrētam izmantošanas veidam (desertam, uzglabāšanai, pārstrādei, transportēšanai u.c.).

komentārs:

Piemēram, Dobelē ir veikti ilggadīgi pētījumi ar potcelmu Vangenheims kombinācijā ar dažādām šķirnēm ar ļoti labiem rezultātiem.

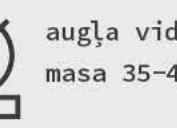
šķirne: 'Adelyn' (sin. 'Adele')

zied:
vidēji
agri

nogatavojas:
VIII
2. dekāde

augļa vidējā
masa 35-45 g

Koka augums ~3,3m, stāvs. Veido spēcīgus zarus, kurus pirmajos gados vajadzētu atliekt. Vainags ļoti labi padodas veidošanai. Uz atliektajiem zariem bagātīgi veidojas augļzariņi, kas jau otrajā, trešajā gadā sāk ražot. Dārzkopības institūtā izmēģinājumos ļoti labi rezultāti uz potcelma Vangenheims.

Zied vidēji agri. Pašneauglīga, bet ļoti labi apputeksnējas ar vienlaicīgi ziedošajām mājas plūmju šķirnēm ('Viktorija', 'Jubileum', 'Edinburgas Hercogs', 'Ance', u.c.).

Augļi ienākas augusta III dekādē, dzelteni ar sarkanu virskrāsu, kuras intensitāte atkarīga no saules (spilgtāka virskrāsa veidojas, ja ir krasākas temperatūras svārstības starp dienu un nakti). Gataviem augļiem kauliņš atdalās labi, augļi stingri ar labu vai ļoti labu garšu, vidējā

Foto: šķirnes 'Adelyn' koks, augļi

komentārs:

Visaugstāk novērtētā šķirne Latvijas komercdarzros!

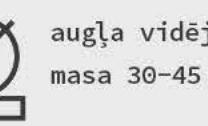
šķirne: 'Ance'

zied:
vidēji
agri

nogatavojas:
agri, VIII
1. dekāde

augļa vidējā
masa 30-45 g

Koka augums spēcīgs, plašu, bet ļoti veselīgu vainagu. Zarus atliecot, bagātīgi veidojas augļzariņi un pirmie augļi veidojas jau 3.-4. gadā pēc stādīšanas. Garo, veģetatīvo dzinumu galus īsina, lai veicinātu zarošanos. Vēlākos gados vecākiem, noražojošiem zariem apgriež galotnes, kas vērotas uz leju līdz stāvākam sānzaram, lai atjaunotu koka augumu. Dārzkopības institūtā izmēģinājumos ar potcelmu Vangenheims ļoti labi rezultāti.

Zied vidēji agri. Ziedpumpuriem laba ziemcietība, ziediem laba salcītība. Pašneauglīga, bet labi apputeksnējas ar citām vienlaicīgi ziedošajām mājas plūmju šķirnēm ('Viktorija', 'Jubileum', 'Edinburgas Hercogs', 'Adelyn').

Foto: šķirnes 'Ance' koks, ziedi, augļi

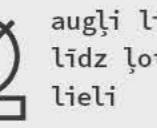
šķirne: 'Laine'

zied:
vidēji
agri

nogatavojas:
VIII
1. dekāde

augļi lieli
līdz ļoti
lieli

Koka augums līdz 3 m, veido izvērstu, izteikti plašu, viegli veidojamu vainagu. Garie dzinumi jāīsina, lai sekmētu zarošanos. Ľoti ražīga. Sākoties ražošanai, nepieciešams veikt regulāru vainaga atjaunošanu, lai nepielautu vainaga sabiezināšanos un priekšlaicīgu koka novecošanos.

Zied vidēji agri. Pašauglīga, šķirne pati noretina nepilnīgi attīstījušos augļus.

Foto: šķirnes 'Laine' koks, augļi

Augļi ienākas vidēji vēlu (septembra I dekāde). Izteikti skaisti, lieli līdz ļoti lieli, pilnīgi brīvu, nelielu, smailu kauliņu, garša laba. Labāk novākt augļus tehniskajā gatavībā, jo, vācot pilnīgi gatavus augļus, garša vidēji laba (miltaināka).

komentārs:

Vēl nav novērojumu komercdārzos, bet ir iestādītas vairākās vietās Latvijā pārbaudei.

SALDIE ĶIRŠI

LAI IEGŪTU LABU, REGULĀRU RAŽU:

- dārzam ir jāizvēlas piemērota vieta, izvairoties no iepakām;
- rūpīgi jāsagatavo augsne(priekšaugi, zaļmēslojums, kaļkošana, pamatmēslošana, u.c.);
- jānodrošina stumbra aizsardzība pret temperatūras svārstībām (kaļkošana, aizsargjostas);
- augu aizsardzības jomā īpaša uzmanība jāpievērš pasākumiem pret ķiršu mušu saskaņā ar atļautajiem augu aizsardzības līdzekļiem bioloģiskajiem un integrētajiem dārziem!

IZVĒLOTIES ŠĶIRNI, TAI JĀBŪT:

- piemērotai konkrētiem augšanas apstākļiem;
- ziemcietīgai;
- slimību izturīgai;
- ar piemērotu apputeksnētājķirni (vienāds ziedēšanas laiks);
- ideālā variantā – ar viegli veidojamu vainagu;
- piemērotai konkrētam izmantošanas veidam (pašlasīšanai, desertam, transportēšanai uz tirgošanas vietām, u.c.);
- šķirnes stādījumā jāgrupē atbilstoši augļu nogatavošanās laikam.

IZVĒLOTIES POTCELMU, TAM JĀBŪT:

- piemērotam konkrētiem augsnes un augšanas apstākļiem;
- ziemcietīgam;
- atbilstošam izvēlētajai dārza kopšanas tehnoloģijai;
- piemērotam konkrētai šķirnei – spēcīga auguma šķirnei labāk izvēlēties neliela auguma potcelmu.

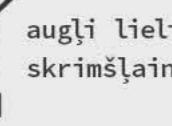
šķirne: 'Artis'

zied:
vidēji
agri

nogatavojas:
VII
2. dekāde

augļi lieli,
skrimšlaini

Koka augums ir kompakts. Uz mahaleba ķirša acotos kokus var ieveidot apmēram 3 m augstus, uz Gisela 5 acotos kokus – apmēram 2 m augstus. Zariem lielākoties ir plati atzarošanās leņķi, un vainags ir vidēji biezs, viegli veidojams.

Ziedēšanas laiks ir vidējs – pilnzieds sākas apmēram par 3-4 dienām vēlāk nekā agri ziedošajām šķirnēm. Pašneauglīga, apputeksnējas ar citām vienlaicīgi vai nedaudz agrāk ziedošajām šķirnēm.

Augļi ienākas vidēji vēlu (Dobelē – jūlija 2. dekādē). Augļu miziņa ir tumši sarkana, mīkstums – sarkans. Augļi ir lieli un skrimšlaini, ar labu garšu. Garša kļūst patīkama jau tehniskajā gatavībā. Augļa masa ir ap 7-8 g, šķīstošās sausnas saturs 18-20 °Brix. Gataviem augļiem atrāvums no kātiņa ir sauss – ir iespējams vākt bez kātiņiem. Lietainā laikā augļi plaisā, bet to ir iespējams samazināt, audzējot segumos vai ar atbilstošiem lapu smidzinājumiem.

Foto: šķirnes 'Artis' koks, augļi

Ražot sāk 4.-5. gadā pēc stādīšanas. Ražošana sākas ar 1-5 kg no koka, vēlāk palielinās līdz 8-12 kg no 2-3 m augsta koka.

Šķirnei nepieciešami labi kopšanas apstākļi, auglīga augsne, sausās vasarās – apūdeñošana uz neliela auguma potcelma audzētajiem kokiem. Veģetācijas sezonas beigās uz lapām var attīstīties kauleņkoku labpire, bet tā nav traucējusi koku ziemošanu. Ziemcietība un koku veselība ir laba Zemgalē un Kurzemē, nedaudzi novērojumi liecina par labu ziemošanu arī Vidzemē.

Piemērotākie potcelmi: mahaleba ķirša (*Prunus mahaleb*) sēklaudži, Gisela 5. Dobelē novērota vāja saderība ar 'Latvijas Zemo' skābo ķirsi.

komentārs:

Šķirne ir piemērota integrētajai audzēšanas sistēmai, vēlama plašāka pārbaude komercsaimniecībās.

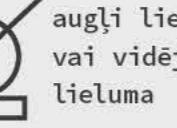
šķirne: 'Paula'

zied:
agri

nogatavojas:
vidēji agri

augsti
lieli
vai vidēja
lieluma

Koka augums ir kompakts. Uz mahaleba ķirša acotos kokus var ieveidot 3-3,5 m augstus, uz Gisela 5 acotos kokiem – apmēram 2 m augstus. Jaunie dzinumi labi zarojas bez īsināšanas, un zariem lielākoties ir plati atzarošanās leņķi. Vainags ir vidēji biezs, viegli veidojams.

Ziedēšanas laiks ir agrs. Pašneauglīga, apputeksnējas ar citām vienlaicīgi ziedošajām šķirnēm (izņemot šķirni 'Burlat').

Augļi ienākas vidēji agri (Dobelē, ap Jāņiem). Augļu miziņa ir dzeltena, mīkstums – krēmkrāsā. Augļi ir lieli vai vidēja lieluma – ja izveidojusies pārbagāta raža. Augļiem ir vidējs blīvums un laba, maigi salda garša. Augļa masa ir 6-7 g, šķīstošās sausnas saturs 18-19 °Brix. Lietainā laikā augļi plaisā, bet to ir iespējams samazināt, audzējot segumos vai ar lapu smidzinājumiem. Vācot un transportējot augļi sasitumu vietās brūnē. Tie ir piemēroti vākšanai tikai ar kātiņiem 0,5 vai 1 kg ietilpības trauciņos.

Foto: šķirnes 'Paula' koks, ziedi, augļi

Ražot sāk 4.-5. gadā pēc stādīšanas. Ražošana sākas ar apmēram 1,5-5 kg no koka, vēlāk palielinās līdz 10-15 kg no 2-3,5 m augsta koka. Ražībai palielinoties vēl vairāk, augļu kvalitāte krītas.

Šķirne ir vidēji prasīga pret augšanas apstākļiem.

Rūpējoties par augļu kvalitāti, jāveic intensīva vainaga retināšana un atjaunošana, sausās vasaras vēlama apūdeņošana. Laba ziemcietība, koku veselība un ražība ir novērota stādījumos Zemgalē, Kurzemē un Latgalē.

Piemērotie potcelmi: mahaleba ķirša (*Prunus mahaleb*) sēklaudži, 'Latvijas Zemais' skābais šķirsis, Gisela 5.

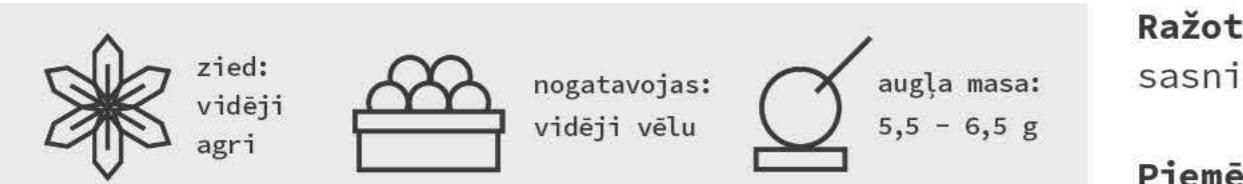
komentārs:

Šķirne ir piemēota bioloģiskajai un integrētajai audzēšanas sistēmai – pašlasītājiem vai tirgošanai nelielos daudzumos, sortimenta paplašināšanai.

šķirne: 'Ināra Tetereva'

Koka augums ir spēcīgs. Uz mahaleba ķirša acotos kokus var ieveidot 3,5-4 m augstus, uz Gisela 5 acotos kokus – apmēram 2,5-3 m augstus. Zariem lielākoties ir plati atzarošanās leņķi. Vainags ir vidēji biezs, viegli veidojams.

Ziedēšanas laiks ir vidējs – pilnzieds sākas par 2-3 dienām vēlāk nekā agri ziedošajām šķirnēm. Pašneauglīga, apputeksnējas ar citām vienlaicīgi vai nedaudz agrāk ziedošajām šķirnēm.

Augļi ienākas vidēji vēlu (Dobelē – jūlijā 2. dekādē). Augļu miziņa un mīkstums ir tumši sarkana. Augļi ir vidēja lieluma līdz lieli. Tie ir blīvi, skrimšķaini, ar izteiktu, saldu garšu. Augļa masa ir 6-8 g, šķistošās sausnas saturs 20-24 °Brix. Gataviem augļiem atrāvums no kātiņa ir sauss – augļus ir iespējams vākt bez kātiņiem. Lietainā laikā augļi plaisā, bet to var samazināt, audzējot segumos vai ar atbilstošiem lapu smidzinājumiem.

komentārs:

Turpmākajos gados ir plānots turpināt šķirnes pārbaudi dažādās Latvijas vietās, sadarbojoties ar audzētājiem līgumu ietvaros. Stādi būs plaši pieejami tirdzniecībā, noslēdzoties šķirnes reģistrācijai (ap 2028. gadu).

Foto: šķirnes 'Ināra Tetereva' ziedi, augļi

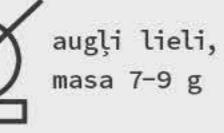

šķirne: 'Ruisa'

nogatavojas:
agri

augļi lieli,
masa 7-9 g

Koka augums ir spēcīgs. Uz mahaleba ķirša acotos kokus var ieveidot 3,5-4 m augstus, uz Gisela 5 acotos kokus - apmēram 2,5-3 m augstus. Zemākajiem pamatzariem atzarošanās lenķi ir pusstāvi. Zarošanās bez dzinumu īsināšanas ir vidēji laba. Vainags ir vidēji biezs, pirmajos gados nepieciešama zaru atliekšana.

Ziedēšanas laiks ir agrs. Šķirne ir pašneauglīga, apputeksnējas ar citām vienlaicīgi ziedošajām šķirnēm.

Augļi ienākas agri (Dobelē - ap 20. jūniju). Augļu miziņa ir tumši sarkana, pilngatavībā gandrīz melna, mīkstums ir tumši sarkans. Augļi ir lieli, vidēji blīvi, ar vidēji saldu garšu. Augļa masa ir 7-9 g, šķīstošās sausnas saturs 17-18° Brix. Lietainā laikā augļi plaisā, bet to ir iespējams samazināt, audzējot segumos vai ar

Foto: šķirnes 'Ruisa' koks, augļi

atbilstošiem lapu smidzinājumiem.

Ražot sāk 4.-5. gadā pēc stādīšanas. Ražība sasniedz ap 10-15 kg no 3-3,5 m augsta koka. Piemērotie potcelmi: mahaleba ķirša (*Prunus mahaleb*) sēklaudži, Gisela 5.

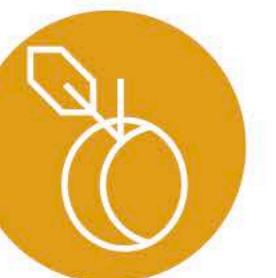
Šķirne ir vidēji prasīga pret augšanas apstākļiem. Dobelē nav novērota īpaša jutība pret sausumu. Laba ziemcietība un koku veselība ir novērota stādījumos Zemgalē, Kurzemē un Vidzemē.

Šķirne ir piemērota integrētajai audzēšanas sistēmai un perspektīva pārbaudei bioloģiskajā audzēšanā.

komentārs:

Turpmākajos gados ir plānots turpināt šķirnes pārbaudi dažādās Latvijas vietās, sadarbojoties ar audzētājiem līgumu ietvaros. Stādi būs plaši pieejami tirdzniecībā, noslēdzoties šķirnes reģistrācijai (ap 2028. gadu).

APRIKOZES

Aprikozēm pārsvarā nav kaitēklu bojājumu (iznēmums ir spīlastes, kas ieperinās starp augļiem), bet ir spēcīga stumburu svekošanās!

Lai saglabātu koku ilgāku dzīvotspēju, nepieciešams lietot atļautos fungicīdus atbilstoši bioloģiskajiem un integrētajiem dārziem!

IZVĒLOTIES ŠĶIRNI, TAI JĀBŪT:

- piemērotai konkrētiem augšanas apstākļiem;
- **ziemcietīgi;**
- slimību izturīgai;
- ar piemērotu apputeksnētājšķirni (vienāds ziedēšanas laiks)
- ideālā variantā – ar viegli veidojamu vainagu;
- **augļi bez koksnes šķiedrām** un piemēroti konkrētam izmantošanas veidam (desertam, uzglabāšanai, pārstrādei, transportēšanai u.c.).

APRIKOZES PIEMĒROTĀS POTCELMAI TAI JĀBŪT:

IZVĒLOTIES POTCELMU, TAM JĀBŪT:

- piemērotam konkrētiem augsnes un augšanas apstākļiem;
- **ziemcietīgam;**
- tādam, kas neveido daudz sakņu atvases;
- **piemērotam konkrētai šķirnei** – veido labu un stabili saaugumu!

AUGSNES PIEMĒROTĪBU NOTEIKS POTCELMA AUGŠANAS RAKSTURS UN PRASĪBAS

Aprikožu potcelmi

Aprikožu sēklaudži – nepieciešama akmeņaina, izteikti caurlaidīga augsne, kur neuzkrājas lieks mitrums, ļoti izvēlīgi augsnes prasību ziņā (augsnes pH vēlams 7,5-8!), sakņu kaklinjam zema ziemcietība – miza saplaisā, tur iemājo sēnišu slimību izraisītāji, vai izsūt, koks priekšlaicīgi aiziet bojā;

Kaukāza plūmju sēklaudži – vienā sezonā gan var iegūt spēcīgi attīstītus stādus, bet turpmākajos gados ātri vien parādās nesaderība, un lielāki koki bieži vien nolūzt.

Mājas plūmes sēklaudži – lēni aug, potējuma vieta mehāniski izturīgāka, koks veido mazāku vainagu, raža ir zemāka nekā uz aprikozes, bet stabilāka; augsne sM un mS, pH 5.5-6.5, irdena, nesablīvēta.

komentārs:

Iesakām stādīt aprikožu stādus, kam sakņu sistēma ir Kaukāza plūme, kā starppote potēta mājas plūme (slimību izturīga, ziemcietīga šķirne) un vainaga augstumā iepotēta aprikoze!

Latvijai netradicionālie potcelmi, kurus lieto citās valstīs, kas iegādājami interneta veikalos: *P.insititia* (damsona plūme), *P.dulcits* (mandele), *P.tomentosa* (tūbainašs ķirsis), *P.besseyi* (smilšu ķirsis), *P.salicina* (Japānas plūme), *P.mume* (Japānas aprikoze) – ne visām šķirnēm ar šiem potcelmiem ir vienlīdz laba saderība – tas samazina ziemcietību (īpaši Latvijas apstākļos); pirmos 5 gadus var augt labi, pēc tam nesaderības dēļ potējumi atlūst.

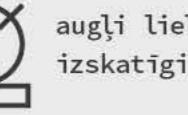
šķirne: 'Velta'

zied:
agri

nogatavojas:
vidēji agri

augļi lieli,
izskatīgi

Koks spēcīga auguma, ar pastāvu vainagu. Lapas tumši zaļas, lielas.

Ziedi lieli, plaukstot – pumpuri rozā, izplaukuši ziedi – balti. Dobelē zied aprīļa 3. dekādē.

Augļi lieli, oranži ar sārtu vaidziņu, apaļi, saplacināti, ar smailu virsotni un nelielu dzelonīti galā un dziļu vēderšuvi – ļoti izskatīgi. Aromātiski, ar labu garšu. Mīkstums oranžs, ar vidēji stingru, smalkgraudainu konsistenci, miziņa nedaudz nelīdziena, vidēji bieza, līdz ar to augļi samērā transportējami.

komentārs:

Šķirne ražo ne sevišķi regulāri, bet atsevišķos gados ļoti labi. Samērā neizturīga pret klasterosporiozi un puvi – tas samazina auga veselīgumu – ieteikums plānot atbilstošu fungicīdu lietojumu.

Foto: šķirnes 'Velta' koks, augļi

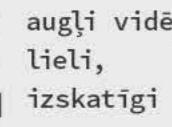
šķirne: 'Lāsma'

zied:
vidēji
agri

nogatavojas:
vidēji vēlu

augļi vidēji
lieli,
izskatīgi

Koks veido spēcīgu augumu, ar paplatu vainagu, bet smalku zarojumu.

Ziedi vidēji lieli, plaukstot – pumpuri viegli rozā, izplaukuši ziedi – balti. Zied vidēji agri – aprīļa beigās (retāk – maija sākumā).

Augļi ieapaļi, ar diezgan dziļu vēderšuvi, ļoti izskatīgi, tumši dzelteni ar sārtu vaidziņu, vidēji lieli, aromātiski, ar labu garšu. Mīkstums gaiši oranžs, ar stingru, smalkgraudainu konsistenci, miziņa nedaudz nelīdziena, pabieza, līdz ar to augļi labi transportējami.

Ienākas vidēji agri – augusta sākumā, vidū.

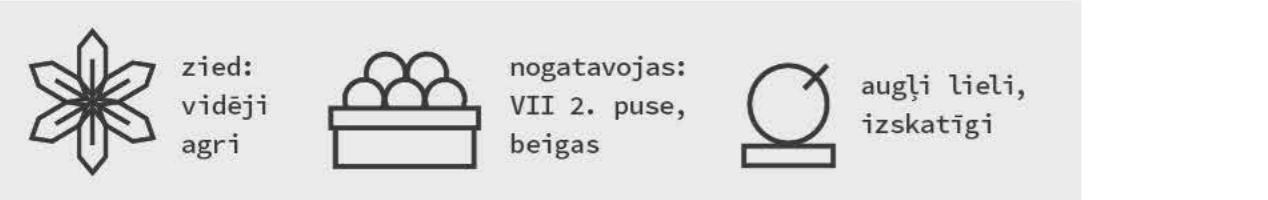
Šķirnei zema izturība pret sausumu – sausās vasarās sīkāki augļi. Samērā izturīga pret klasterosporiozi un puvi. Samērā ātri pārgatavojas, tāpēc transportēšanai jānovāc vēl tehniskajā gatavībā. Parasti vācama 2 lasījumos.

Foto: šķirnes 'Lāsma' koks, augļi

šķirne: 'Gundega'

Koks ir vidēja auguma, ar plašu vainagu, veselīgu koksni. Zarojums samērā smalks. Lapas zaļas, lielas. Laba izturība pret sausplankumainību.

Ziedi vidēji lieli, plaukstot – viegli sārti, izplaukuši ziedi – viegli rozā. Šķirne zied vidēji agri (kopā ar vairumu šķirņu) aprīļa 3.- maija 1.dekāde. Pēc pašreizējiem novērojumiem ziedpumpuri izturīgi pret salu, arī pavasara salnās daļa ziedu necieta un bija viena no retajām šķirnēm, kas, pēc temperatūras pazemināšanās līdz -6°C , deva apmierinošu ražu! Vērtēšana gados ražojusi regulāri un bagātīgi.

Augļi ir ieapaļi, oranži, ar izteikti sārtiem punktiņiem, kas saplūstot veido sārtumu, nedaudz matēti, ļoti izskatīgi, lieli, izlīdzināti. Vēderšuve dziļa. Augļa garša ļoti laba, mīkstums dzeltens, vidēji stingrs, smalkgraudains,

Foto: šķirnes 'Gundega' koks, augļi

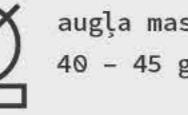

šķirne: 'Boriss'

zied:
vidēji
agri

nogatavojas:
agri

augļa masa:
40 - 45 g

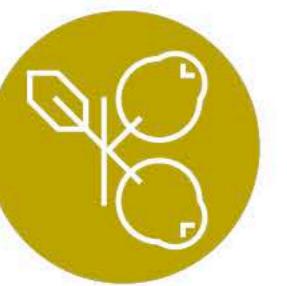
Koks veido spēcīgu augumu, ar plašu vainagu, veseligu koksni. Lapas zaļas, lielas. Veido garus un spēcīgus dzinumus. Laba izturība pret sausplankumainību. Pēc 2022./2023. gada ziemas, kad aprikožu kolekcijā visām šķirnēm bija būtiski ziemas bojājumi koksnei, šai šķirnei tie bija ievērojami mazāki.

Ziedi lieli, plaukstot – viegli sārti, izplaukuši – balti. Šķirne zied vidēji agri (kopā ar vairumu šķirņu) – aprīļa 3.dekādē. Pēc pašreizējiem novērojumiem ziedpumpuri izturīgi pret salu, arī pavasara salnās ziedpumpuru bojājumu nelieli. Vērtēšana gados ražojusi regulāri un bagātīgi.

Augļi ir ieapaļi, dzelteni oranži, ar izteiktu sārtumu, spīdīgi, ļoti izskatīgi, lieli, izlīdzināti. Vēderšuve dziļa. Augļa garša ļoti laba, mīkstums dzeltens, vidēji stingrs, smalkgraudains,

Foto: šķirnes 'Boriss' koks, augļi

KRŪMCIDONIJAS

AUDZĒJOT, JĀNEM VĒRĀ:

- Pirms stādīšanas (vismaz gadu vai labāk divus) **jāiznīcina daudzgadīgās nezāles**, lai pēc tam nebūtu jācīnās ar apdobju ravēšanu;
- **Rūpīgi jāsagatavo augsne** (ja nepieciešams, jāveic blīvu augšņu dziļirdināšana);
- Jāizvēlas auglīgas, ar trūdvielām bagātas, **vāji skābas augsnes** (ideāli- 5,5-6,3), neder pārāk blīvas augsnes, mitras ieplakas, jo labāk pacieš sausumu, nekā pārlieku mitrumu;
- Ja plāno augļus pārstrādāt sukdēs vai realizēt mazumtirdzniecībā, **jāizvēlas šķirnes**, nevis sēklaudži (tās dod viendabīgāks augļus, raža ienākas vienlaicīgi);
- Lai atvieglotu kopšanu un ražas vākšanu, apdobēm izmanto agrotekstilu (ne plānāku par 100g/m²) un rindstarpās sēj vai ieaudzē zālāju;
- **Nepārspilēt ar mēslošanu**, ja pirms stādīšanas
- veiktas augsnes analīzes un tā atbilstoši sagatavota, jāvēro augu veselība, ja ir labi pieaugumi, tumši zaļas, veselīgas lapas, var nemēslot vairākus gadus. Ja novēro kāda elementa trūkumu, slāpekli dod pavasarī līdz Jāniem, pārējos elementus var arī rudenī;
- Ražu var reķināt vidēji **3-4 kg/krūma**, kas, pārrēķinot uz ha (augu blīvums 3500-4500) sastāda **10,5-18 t/ha**;
- **Krūmi jāveido tāpat kā ogulājiem**, tie regulāri jāatjauno;
- Pēc ražas jāaizvāc visi bojātie augļi u.c. infekcijas avoti;
- **Jāseko līdzību un kaitēkļu izplatībai**, ja nepieciešams, jālieto AAL, kas atļauti integrētai vai bioloģiskai audzēšanas sistēmai.

šķirne: 'Rondo'

	zied: vidēji agri		nogatavojas: IX sākumā, vidū		augļi vidēji lieli vai lieli
--	-------------------------	--	------------------------------------	--	------------------------------------

Krūms bez ērkšķiem, diezgan augsts, nesabiezināts, ar stāviem zariem, līdz ar to vieglāk kopjams, jo sevišķi, audzējot bez seguma apdobē; ziemcietīgs, izturīgs pret lapu plankumainību. Jaunie dzinumi veidojas lēnāk, līdz ar to krūms ir skrajš, nesabiezināts, mazāk darba to veidojot.

Zied vidēji agri, pašneauglīga, bet ļoti labi apputeksnējas ar 'Rasa', 'Darius' vai vienlaicīgi ziedošiem sēklaudžiem.

komentārs:
Visaugstāk novērtētā šķirne Latvijas komercdārzos, labas atsauksmes arī no Polijas komercaudzētājiem. Visvairāk pieprasīta kokaudzētavās.

Foto: šķirnes 'Rondo' krūms, ziedi, augļi

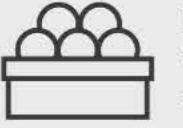

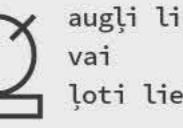
šķirne: 'Rasa'

zied:
agri

nogatavojas:
vidēji
agri

augļi lieli
vai
loti lieli

Krūms vidēji augsts, tā zarojums vidēji stāvs, sākoties lielākām ražām, dzinumi izteikti noliecas, veidojot izplesti klājenisku krūma formu, kas apgrūtina kopšanu, jo sevišķi, ja tiek audzēta bez agrotekstila apdobē. Dzinumi bez ērkšķiem strauji aug, līdz ar to ātrāk sasniedz augstākas ražas, bet reizēm veido sabiezinātu krūmu, ko vēlams retināt. Vidēji ieņēmīgi pret lapu plankumainībām. Ziemcietība laba, pirmajos gados pēc stādīšanas var apsalt dzinumu gali, bet krūms ātri atjaunojas.

Zied agri – maija pirmajā dekādē, bagātīgi katru gadu. Daļēji pašauglīga, bet labāku ražu dos, apputeksnējoties ar citām šķirnēm vai vienlaicīgi ziedošiem sēklaudžiem.

Foto: šķirnes 'Rasa' krūms, augļi

Augļi dzelteni, ribaini, lieli vai loti lieli – 45–70 (max 95) g, samērā neizturīgi pret augļu puvēm, jo īpaši sabiezinātos krūmos. Ja augļi lasīti saudzīgi, nebojājot miziņu, tos var uzglabāt dzesētavā ar regulējamu mitrumu un temperatūru (+1–2 °C) līdz 3 nedēļām.

Ražot sāk 1. gadā pēc stādīšanas, 2. gadā jau ap 0,5 kg/krūma, 3. gadā – līdz 2 kg/krūma. Ražība laba, pilnražā vidēji 4, max 7 kg/krūma. Ražo regulāri.

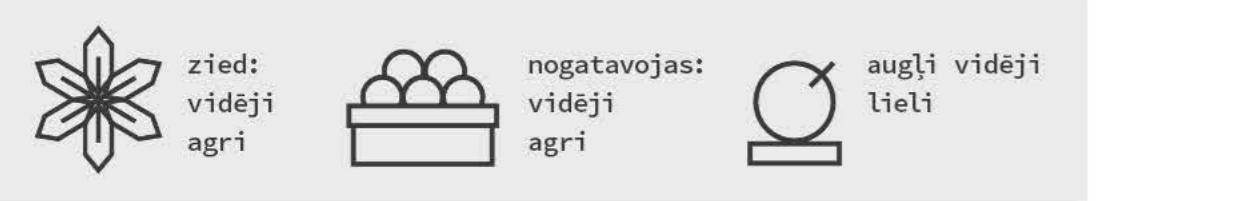
komentārs:

Komercaudzētājiem patīk lielie augļi, ja ražo sukādes. Reizēm neviendabīgi augļi, mēdz būt gaiši dzelteni, ne tik izskatīgi. Nav piemērota audzēšanai bez agrotekstila seguma apdobē krūma klājeniskās formas dēļ.

šķirne: 'Darius'

Krūms vidēji augsts, tā zarojums vidēji stāvs ar smalkākiem dzinumiem nekā pārējām šķirnēm, nesabiezināts. Dzinumi bez ērkšķiem. Ziemcietība laba, pirmajos gados pēc stādīšanas var apsalt dzinumu gali, bet krūms ātri atjaunojas. Labos augšanas apstākļos jaunie dzinumi veidojas daudz. Vidēji ienēmīga pret lapu plankumainībām.

Zied vidēji agri, bagātīgi katru gadu, pašneauglīga, bet ļoti labi apputeksnējas ar 'Rondo', 'Darius' vai vienlaicīgi ziedošiem sēklaudžiem.

Foto: šķirnes 'Darius' krūms, augļi

Augļi dzelteni, gludi, ieapaļi vai nedaudz ovāli, vidēji lieli – 35-40 g (max 55) g, bet viendabīgi; sliktākos augšanas apstākļos – pasīki. Maza sēklotnes daļa. Ja augļi lasīti saudzīgi, nebojājot miziņu, tos var uzglabāt dzesētavā ar regulējamu mitrumu un temperatūru (+1-2 °C) līdz pat mēnesim.

Ražot sāk 2. gadā pēc stādīšanas ap 0,7 kg/krūma; 3. gadā – līdz 1,5 kg/krūma. Ražo labi un katru gadu. Ražība laba, max 6 kg/krūma. Dobelē un lielākajā daļā saimniecību, puvju bojājumi uz augļiem novēroti maz.

02

02

komentārs:

Pie labas kopšanas komercaudzētāji apmierināti, bet sliktākās augsnēs – augļi par sīkiem. Karstā vasarā dažās saimniecībās konstatēta puve kopā ar izteikiem saules apdegumiem.

03

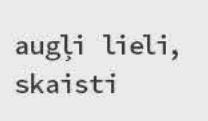

šķirne: 'Jānis'

zied:
2-3
dienas
vēlāk

nogatavojas:
vidēji
vēlu

augļi lieli,
skaisti

Krūms samērā stāvs, vidēji liels, labi veido jaunos dzinumus, kas ir bez ērkšķiem. Ziemcietība, izturība pret lapu slimībām laba.

Zied 2-3 dienas vēlāk nekā vairums genotipu. Ziedi lieli, oranži, krūms krāšņi izskatās dārzā arī pavasarī. Daļēji pašauglīga, bet lielāka raža apputeksnējoties ar 'Rondo' vai vienlaicīgi ziedošiem sēklaudžiem.

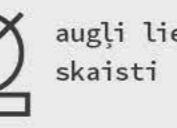
šķirne: 'Silvija'

zied:
vidēji
agri

nogatavojas:
VIII 2. pusē,
IX sākumā

augļi lieli,
skaisti

Krūms vidēja lieluma, daļēji stāvs, dzinumi bez ērkšķiem. Ziemcietība, izturība pret lapu slimībām laba.

Zied reizē ar vairumu genotipu, katru gadu bagātīgi. Pašneauglīga, apputeksnējas ar visām šķirnēm vai vienlaicīgi ziedošiem sēklaudžiem.

Augļi nogatavojas augusta otrajā pusē, septembra sākumā, tie ir lieli, nedaudz rievoti, ļoti skaisti, apaļi, nedaudz saplacināti, ar samērā dziļu sēklotnes iedobi.

Augļu vidējais svars 60-80 g (mazas ražas gados pat virs 100 g). Vērtīgs biokīmiskais sastāvs. Izturīgi pret puvēm.

Foto: šķirnes 'Silvija' krūms, augļi

komentārs:

Vēl nav novērojumu komercdārzos, bet ir plānot stādīt dažādās vietās Latvijā pārbaudei.

AVENES

SVARĪGĀKAIS, AUDZĒJOT AVENES:

- Jāizvēlas audzēšanas vieta, kas aizsargāta no valdošiem vējiem, bez ieplakām un ieplaciņām, kur uzkrājas ūdens;
- Jāizvēlas auglīgas, ar trūdvielām bagātas (organisko vielu saturs vismaz 3%), īrdenas, **vāji skābas līdz neutrālai smilšmālai vai mālsmilts augsnē (pH-5,7-6,5);**
- Augsnes analīzes jāveic pirms augsnes sagatavošanas, lai novērtētu piemērotību un nodrošinājumu ar barības elementiem;
- Augsni sagatavo (vismaz gadu vai labāk divus pirms stādīšanas), ja sablīvēta augsnes apakškārta, nepieciešamības gadījumā veic augšņu dzīlirdināšanu, augsni kalķo un bagātina ar K un P;
- Pirms stādīšanas **jāiznīcīna daudzgadīgās nezāles**, lai vismaz pirmajos gados atvieglotu stādījumu kopšanu un pagarinātu stādījumu produktīvās izmantošanas laiku;
- Jāizvērtē apūdeñošanas iespējas, jo veģetācijas sezonā avenēm nepieciešams **stabils mitruma nodrošinājums;**

šinājums;

- Lai atvieglotu kopšanu un uzlabotu mikroklimatu sakņu zonā, **apdobju nosegšanai** var izmantot agrotekstu (100g/m²), kas kalpos visu stādījuma dzīves laiku vai organisku mulču, kura būs jāatjauno katru otro gadu, rindstarpās sēj vai ieaudzē zālāju;
- **Augu mēslošanu** veic, vadoties pēc augsnes analīzem, un augu vizuālā novērtējuma. Slāpeklā mēslojumu dod pavasarī (līdz Jāniem!), kāliju – pavasarī un vasaras beigās, fosforu – rudenī;
- Vasaras avenēm ir svarīga noražojušo un bojāto dzinumu izgriešana tūlit pēc ražas novākšanas, lai samazinātu slimību un kaitēkļu izplatību;
- Optimālais ražojušo dzinumu skaits **8-10 uz rindas metru;**
- No veselīga labi attīstīta dzinuma var iegūt 0,3-1kg ogu, pārrēķinot uz ha - 3-6 t/ha) (ja 6000 stādi/ha);
- **Ražu vāc katru otro dienu**, lai saglabātu ogu kvalitāti un ierobežotu pelēkās puves izplatību. Krūmos nedrīkst atstāt bojātas ogas, tās ir jāsavāc, lai neveidotos puves perēkli.
- Vasaras avenēm ir nepieciešama balstu sistēma;
- Jāseko līdzi **slimību un kaitēkļu izplatībai**, ja nepieciešams, jālieto AAL, kas atlauti integrētai vai bioloģiskai audzēšanai.

šķirne: 'Alise'

zied:

vidēji

agri

nogatavojas:

vidēji

agri

ogas vidēji

lielas

Vasaras aveņu šķirne

Krūms vidēji augsts līdz augsts nedaudz izplests. Dzinumi stāvi, ar vidēji daudz dzeloņiem, kas atrodas dzinuma lejasdaļā. Ziemcietība laba. Izturība pret aveņu dzinumu mizas plaisāšanu apmierinoša, pret avenāju iedegām laba. Jaunie dzinumi veģetācijas perioda pirmajā pusē aug samērā lēni, kas atvieglo ražas vākšanu.

Zied vidēji agri, pašauglīga, citu šķirņu klātbūtne uzlabo apputeksnēšanos.

02

Foto: šķirnes 'Alise' krūms un augļi

komentārs:
**Pašlaik šķirnei tiek veikts AVS tests Polijā.
Nepieciešama plašāka pārbaude komercdārzos
Latvijā.**

03

šķirne:

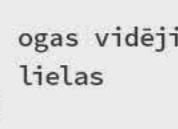
S1-12-13 ('Anete')

zied:
vidēji
agri

nogatavojas:
vidēji
agri

ogas vidēji
lielas

Vasaras aveņu šķirne

Krūms augsts, nedaudz izplests. Dzinumi daudz, stāvi, ar vidēji daudz dzeloņiem, kas atrodas dzinuma lejasdaļā un vaska apsarmi. Divgadīgie dzinumi brūni. Ziemcietība laba. Izturība pret aveņu dzinumu mizas plaisāšanu apmierinoša, pret avenāju iedegām laba. Jaunie dzinumi veģetācijas perioda pirmajā pusē aug samērā lēni, kas atvieglo ražas vākšanu.

Zied vidēji agri, pašauglīga, bet citu šķirņu klātbūtne uzlabo apputeksnēšanos.

Foto: šķirnes S1-12-13 ('Anete') krūms, augļi

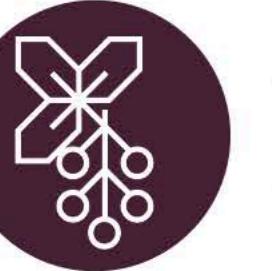
Ogas sarkanas, koniskas, vidēji lielas (2,3-3,5 g), nogatavojas vidēji vēlu, izskatīgas, pietiekami stingras ar teicamu garšu, aromātiskas.

Ražo labi un regulāri. Nav rezistenta pret aveņu krūmu pundurainības vīrusu, bet arī inficēšanās gadījumā, saglabājas laba ogu kvalitāte

komentārs:

**Šķirne iesniegta reģistrācijai VAAD.
Nepieciešama plašāk pārbaude komercdārzos
Latvijā.**

UPENES

SVARĪGĀKAIS, AUDZĒJOT UPENES:

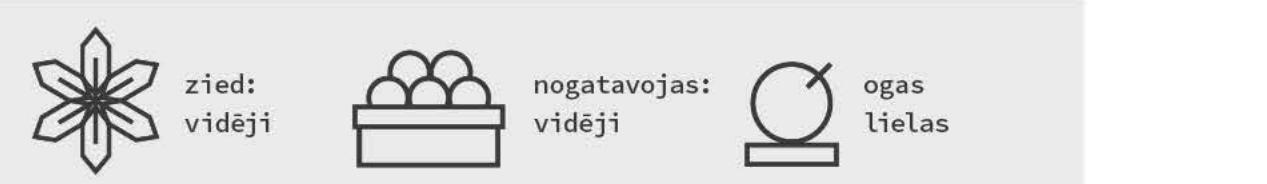
- **Jāizvēlas audzēšanas vieta, kas aizsargāta no valdošiem vējiem, bez ieplakām, ar minimālu salnu apdraudējumu;**
- **Jāizvēlas ar trūdvielām bagātas (organisko vielu satus 2%), irdenas, neitrālas smilšmāla vai mālsmilts augsnes (pH- 6-7);**
- **Augsnes analīzes jāveic pirms stādīšanas, lai novērtētu augšņu piemērotību un nodrošinājumu ar barības elementiem;**
- Augsni sagatavo (vismaz gadu pirms stādīšanas), ja sablīvēta augsnes apakškārta, veic augšņu dzīlīrdināšanu, vajadzības gadījumā augsni kaļko un bagātina ar kāliju un fosforu;
- Pirms stādīšanas **jāiznīcina daudzgadīgās nezāles**, lai vismaz pirmajos gados atvieglotu stādījumu kopšanu un **pagarinātu stādījumu produktīvās izmantošanas laiku**;
- Mehanizēti vācamos stādījumos apdobju joslu uztur tīru, no nezālēm ar mehāniškiem līdzekļiem rušinot vai ravējot, vai arī izmantojot herbicīdus;

- audzējot, vākšanai ar rokām, apdobēm var izmantot agrotekstilu (100g/m^2) vai organisku mulču; rindstarpās sēj vai ieaudzē zālāju;
- **Augu mēslošanu** veic, vadoties pēc augsnes analīzēm, un augu vizuālā novērtējuma. Slāpeķla mēslojumu dod pavasari (līdz Jāniem), kāliju – pavasari un vasaras beigās, fosforu – rudenī;
- Jāseko līdzi, lai katru gadu **veidotos labi attīstīti jaunie pieaugumi**, kam būtu jāsasniedz vismaz 20-25 cm, jo uz tiem veidojas viskvalitatīvākās ogas;
- Katru gadu **jāizgriež bojātie dzinumi**, sasniedzot 5 gadu vecumu, veic **vecāko zaru izgriesanu**;
- No veselīga, labi attīstīta krūma var iegūt 2-6 kg ogu, bet komercstādījumos raža ir tikai 1-1,5 kg ogu, kas bieži saistīts ar slīktu agrotehniku un augu stāvokli;
- Ierīkojot stādījumu, kas paredzēts **mehanizētai vākšanai**, vienā rindā stāda šķirnes ar vienādu ienākšanās laiku;
- **Jāseko līdzi slimību un kaitēkļu izplatībai**, ja nepieciešams, jālieto AAL, kas atlauti integrētai vai bioloģiskai audzēšanai.

šķirne: 'Karina'

Krūmi spēcīgi, vidēji izplesti, pamatzari labi attīstīti un sazaroti. Zari elastīgi. Ziemcietība laba. Šķirne izturīga pret miltrasu. Izturība pret pumpurēcēm apmierinoša. Arī izturība pret lapu sīklankuminību, stabīnu rūsu un reversiju laba.

Ogas lielas (1,5-2 g), garos ļekkaros, ar patīkamu saldskābu garšu. Ogas labi atdalās no ļekara (sauss atrāvums), ienākšanās laiks vidējs. Ogas satur $111 \text{ mg}100\text{g}^{-1}$ askorbīnskābi, $386,9 \text{ mg}100\text{g}^{-1}$ antociānus un 11,7% šķistošās sausnas.

Foto: šķirnes 'Karina' krūms, augļi

Ražība augsta, no 5 gadīgiem krūmiem var ievākt 4-6 kg ogu.

Šķirne piemērota vākšanai ar rokām svaigo ogu tirgum.

komentārs:

Piemērotība mehanizētai vākšanai nav pietiekami pārbaudīta. Latvijā pašlaik pazīstama un tiek izplatīta kā mazdārzu šķirne, būtu nepieciešama plašāk pārbaude komercdarzos Latvijā.

IELONES

Meloņu audzēšanai jāizvēlas siltākās un saulainākās dārza vietas. Tad atsevišķas šķirnes var audzēt laukā bez seguma. Tomēr drošākas ražas ieguvei melones ieteicams audzēt neapkurināmās plēves seguma siltumnīcās. Iespējams, arī izmantot lecektis, zemos segumus. Var ļoti labi izmantot kulisu stādījumus, audzējot melones starp kāršu pupiņām, kukurūzu, topinambūru, ogulāju rindām vai citiem augsta auguma augiem.

Audzējot meloņu dēstus, jāņem vērā, ka melones nemil pārstādīšanu, tādēļ podiņam dēsta audzēšanai jābūt vismaz 10 cm diametrā, lai mazāk ciestu sakņu sistēma.

Augi jāstāda ārā, vai jāsēj pēc pavasara salnu perioda - maija beigās, jūnija sākumā. Optimālā augsnes temperatūra meloņu augšanai ir ap 18 °C.

Augļi. Šī i nelieliem (piemēroti v šķirnes nos sulīgs, aro sviestaini

Veģetācijas ir 90-100 d melones ar Atkarībā no augļi sāk i

Augs veidoj ap 1,5 m. A horizontāli horizontāli jāveido dzi izvietot 1, augiem rind

10'

Meloņu audzēšanai jāizvēlas siltākās un saulainākās dārza vietas. Tad atsevišķas šķirnes var audzēt laukā bez seguma. Tomēr drošākas ražas ieguvei melones ieteicams audzēt neapkurināmās plēves seguma siltumnīcās. Tasnējams arī izmantat lecekļus, zemes segumus.

Augļi. Šī ir nelielam (līdz 10 cm) piemēroti visām šķirnes nosaukumiem. Sāls, sulīgs, aromātisks, sviestaini mārcīši.

Var ļoti labi izmantot kulisu stādījumus, audzējot melones starp kāršu pupiņām, kukurūzu, topinambūru, ogulāju rindām vai citiem augsta auguma augiem.

Audzējot meloņu dēstus, jāņem vērā, ka melones nemil pārstādīšanu, tādēļ podiņam dēsta audzēšanai jābūt vismaz 10 cm diametrā, lai mazāk ciestu sakņu sistēma.

Augi jāstāda ārā, vai jāsēj pēc pavasara salnu perioda - maija beigās, jūnija sākumā.

Optimālā augsnes temperatūra meloņu augšanai
ir ap 18 °C.

ntalupes tipa melone, kas raksturojas ar
11 cm diametra) augļiem, kas labi
s personas deserta apjomam – tādēļ šīs
mīkstums ir oranžā krāsā,
sks, salds. Tā konsistence ir maiga un
ta.

iods. Tā kā šķirnes veģetācijas periods
s, tad agrāka raža iegūstama, stādot šīs
u, bet var arī sēt tieši augsnē.
eteoroloģiskajiem apstākļiem, šīs šķirnes
ties augusta vidū – otrajā pusē.

amērā zarots, galvenā dzinuma garums ir
var audzēt gan uzsienot vertikāli, gan
ujot tam brīvi augt. Audzējot
ietaupīt darba resursus, jo nav
un jāuzsien. Meloņu rindas ieteiktū
attālumā vienu no otras, attālums starp
0,3 m.

šķirnes 'Solo' auglis pilngatavībā / negatavs / augļi dob
augļa skersgriezums

cars:

o meloņu sēklas vēl šobrīd nav pieejamas
bet ceram ar 2025. gadu tās saražot
ietiekamā apjomā, lai varētu uzsākt to
sirdzniecību.

ZIEMAS KIPLOKI

Izvēloties ķiploku šķirni, jāņem vērā, ka ķiploki ir diezgan vietas specifiski, ne vienmēr tie vienlīdz labi aug un ražo dažādās vietās.

Izvēloties stādāmo materiālu, ķiploku galviņām, Stāvais l
jābūt veselām, stingrām, saturīgām, bez minimāli,
plankumiem un puves bojājumiem. Arī sakņu diskam Galviņas
būtu veselam un bez bojājumiem.

Galviņai vēlams būt segtai ar stingru ārējo sauso pārējiem k
segzvīnu, kas neplaisā un stingri satur daivas. Daivas lie

Pārlieku blīva ārējā sausā segzvīņa palēninās galviņas žūšanu. Ķiploku stādīšanas vietai jābūt neapplūstošai, kur ziemas - pavasara periodā ilgstoši nestāv peļķes. Augsnei jābūt labi drenētai.

travas'

Izvēloties ķiploku šķirni, jāņem vērā, ka ķiploki ir diezgan vietas specifiski, ne vienmēr tie platas un

Izvēloties stādāmo materiālu, kā arī galviņām, Stāvais l.
jābūt veselām, stingrām, saturīgām, bez minimāli,

būtu veselam un bez bojājumiem.

Segvīnu, kas neplāsa un stingri satur daivas. Daivas tie mīkstums. Galīgi sāk

Parteiku bīķa areja sausa segviņa patēriņas galviņas žūšanu. Ķiploku stādīšanas vietai jābūt vārpstīgai, lai nesāņķētu galviņu apakšējās sienas.

neaplūstosai, kur ziemas - pavasara periodā Galvīgās

drenētāi. Ienāksanā

salīdzinoši stāvus, augs veido
ras lapas.

jums lāuj veikt rindstarpu rušināšanu
aumējot lapas.

sturojas ar nesimetrisku formu
ā, kas ļauj to viegli atšķirt no
njiem.

s, brūni violetu sauso zvīņu, daivīgas
ši kremkrāsas.

daivinās. Dažas daivas katrā sīpolā
daiyu loku.

as. vidējais galvīnas svars 70-80 g.

aiks vīdeji vels.

šķirnes 'Cīrava' galviņa ar daivām / augs

cārs:

Tādāmāis materiāls vēl šobrīd nav pieejams
bet ceram ar 2026. gadu to saražot
ietiekamā apjomā, lai varētu uzsākt tā
tirdzniecību.

ĢIMENES SĪPOLI

Ģimenes sīpoli (*Allium cepa* var. *aggregatum*), salīdzinājumā ar dārza sīpoliem, **garšas zīnā** ir sīvāki, koncentrētāku garšu. Līdz ar to tie ir interesanti savu kulināro īpašību dēļ.

Šo sīpolu audzēšana līdz šim nav bijusi populāra komerciālos apjomos, jo tie ir salīdzinoši mazi un to stādāmā materiāla saglabāšana līdz nākamā gada pavasarim prasa uzmanību. Tomēr to kultūrvēsturiskā un kulinārā vērtība vērš tos kā **perspektīvu nišas kultūraugu**. Nozīmīgākā ģimenes sīpolu īpatnība, kas tos atšķir no parastajiem dārza sīpoliem, ir tāda, ka šie sīpoli **veido tādu kā "ģimeni"**, ceru sastāvošu no vairākiem sīpoliem. Tas notiek tādēļ, ka šīs varietātes sīpolā veidojas vairāki augšanas centri ("sirsniņas"). Šādu sīpolu iestādot, augšanas procesā tas dalās, jo katrā tā "sirsniņa" veido atsevišķu sīpolu, tomēr augs saglabā ceru, kurā mātesauga sīpola pamatne satur jaunos sīpoliņus kopā. Sīpoli bieži ir nesimetriskas formas. Sausās segzvīņas krāsa variē no sārti brūnas līdz salmu dzeltenai.

šķirne: 'Vidzemes Sārtais'

Klons ievākts kolekcijā 1980-tajos gados Valmieras rajonā. Par klona dzīvotspēju un plastiskumu liecina tas, ka šo 30 gadu laikā tas nav zaudējis lielo sīpolu izmēru un ražību.

Loki ir salīdzinoši gari – līdz 35 cm, vidēji plati, pelēkzaļā krāsā, vieglu apsarmi. Veido samērā kuplu, stāvu ceru. Ziednešus veido neregulāri.

Sīpols raksturojas ar salīdzinoši lielu izmēru – aptuveni 6 cm, sārti-brūnas krāsas sauso segzvīņu, kas ir salīdzinoši bieza un labi pieguļ sīpolam. Sulīgās zvīnlapas sīpola iekšienē, ir klātas sārtas nokrāsas epidermu. Vienā cerā veidojas 7–9 sīpoli. Kaklinš tievs, ātri izzūst. Sīpola forma garengriezumā ir plakana, šķērsgrēzumā – apaļa.
Viens sīpola svars 35 – 40 g.

Foto: šķirnes 'Vidzemes Sārtais' galviņa ar daivām / augs

komentārs:

Stādāmais materiāls vēl šobrīd nav pieejamas, bet ceram ar 2026. gadu to saražot pietiekamā apjomā, lai varētu uzsākt tā tirdzniecību.

KONTAKTINFORMĀCIJA

Dārzkopības institūts: info@lathort.lv

Ābeles: Laila Ikase, t. 29 155 117 un Edgars Rubauskis, t. 25 618 751

Bumbieres: Edgars Rubauskis, t. 25 618 751

Plūmes, Aprikozes: Ilze Grāvīte, t. 29 181 988

Kirši: Daina Feldmane, t. 26 439 025

Krūmcidonijas: Edīte Kaufmane, t. 29 495 118

Avenes, Upenes: Sarmīte Strautiņa, Valda Laugale, t. 29 268 534

Melones, sīpoli, ķiploki: Līga Lepse, t. 26 185 596

Vairāk informācijas par Dārzkopības institūtu: www.darzkopibasinstитuts.lv

Augļkopības aktualitātes, notikumi un padomi: <https://fruittechcentre.eu/lv>

Sekojet mūsu aktualitātēm:

 @auglkopibasinstитuts

 @dobelescerini